

15 nye hovedfags- studenter høsten 1997

Ervik, Geir Roald
Gilhus, Alette
Hagatun, Terje
Iden, Kjetil
Janborg, Frode
Johansen, Jill
Kilander, Fredrikke Storaker
Kveinen, Else
Larsen, Charlotte
Myklebust, Håvard
Normann, Tor Morten
Pedersen, Stig Helge
Rosenvold, Jonas Christian
Wedegge, Julie
Årvik, Anders Nørve

Gjest

Baldur Thorhallson

I am a part-time lecturer in the Department of Politics in Iceland. My research field has been European integration as I am writing a Ph.D.-thesis on smaller states behavior in the European Union at the University of Essex in England. I am also starting a project analysing the implementation process of EEA law and regulations in Norway and Iceland and I have written papers on Nordic security and the political situation and poverty in Eastern Europe. In my teaching I have mainly concentrated on the European Union, comparative politics and political explanations.

I want to thank professor Stein Kuhnle and Institutt for sammenliknende politikk for offering researchers from the Department of Politics at the University of Iceland the opportunity to come and work in this excellent department. The visit has been a great opportunity for me to get to know staff members and move on with my research, in this nice and very comfortable atmosphere. I hope that this will be a start of a fruitful relationship between departments.

Baldur Thorhallson

Baldur Thorhallson er invitert som del av stipendprogrammet opprettet i anledning den islandske presidenten Olafur R. Grimssons besøk ved Instituttet i februar 1997. Våren 1998 vil docent Gunnar Helgi Kristiansson fra Islands Universitet, komme på et tre måneders opphold ved ISP.

Fortsatt undervisning i Shanghai

For tredje år på rad vil Institutt for sammenliknende politikk i høst gi regulær undervisning for studenter ved Fudan University, Shanghai. Kurset i høst vil dekke temaet "Scandinavian Politics in an European Context" og bli holdt i tiden 1. oktober - 15. november. Fra instituttet vil Einar Berntzen, Torstein Hjellum, Stein Kuhnle, Tor Midtbø og Frank Aarebrot denne gang delta i undervisningsopplegget - hver med 8 -10 dagers opphold i Shanghai. I 1995 og 1996 ble våre kurs finansiert av NORAD. Gjennomføringen av kurset i høst blir støttet av Utenriksdepartementet innenfor rammen av den pågående dialog med Kina om utviklingen av rettsstaten.

Notiser

Dr. Wlodzimierz Aniol, Expert on Foreign Affairs ved Chancellery of the President of the Republic of Poland, besøkte Institutt for sammenliknende politikk 29. august og hadde samtaler med Lars Svåsand og Stein Kuhnle om norsk, nordisk og polsk politikk.

Evy Martinussen og Sylvia Liland er ansatt som vikarer for Christine S. Erichsen som har permisjon frem til 1. august 1998.

Cash and country

A resident of Hong Kong marked the handover of her city to China by paying a visit to Beijing. She and other visitors were surprised when they were asked to pay the foreigners' surcharge at tourist entry gates.

"But we're part of China now", she said.

"One country, two prices", replied the tourist guide.

(Fra *Far Eastern Economic Review*, 24. 7. 97)

Oppgradering av UiB?

Vår professor II, Kaare Strøm, som har sin hovedstilling ved University of California, San Diego, er medlem av *Editorial Board* til *American Political Science Review*, der hans institusjonelle tilknytninger er presentert slik:

Kaare Strøm
University of California
at San Diego
University of Norway
Bergen

(APSR, June 1997)

Common Research Assessment Policy (CRAP)

EU er kjent for mye. Organisasjonens Common Agricultural Policy (CAP) omtales ikke alltid av alle som dens største suksess. Det synes ufortjent. Politikken innebærer nemlig blant annet at bønder blir betalt for ikke å dyrke jorden. Slik får jorden fred, bondene likeså, og vanlige europeiske konsumenter får et konstant irritasjonselement som gir hverdagslivet mening. Spørsmålet er om ikke politikken bygger på et verdifullt prinsipp som med fordel kan overføres til andre arenaer. Som for eksempel akademisk forskning. Det skrives og publiseres mer og oftere enn noen gang i universitetsverdenen. Evalueringskomiteer drukner i skrifter og ord. Derfor teller i (post)moderne tid antall publikasjoner mer enn kvaliteten på innholdet. Belønning følger kvantitet. Dagens rasjonelle akademikere bruker tiden på å skrive heller enn å tenke. Av kombinasjonen "mye skiving, lite tenking" følger noenlunde logisk at det er mindre og mindre rasjonelt å bruke tid på å lese andres skrifter. Herved foreslås *Common Research Assessment Policy* (CRAP) som konstruktiv løsning: en politikk som går ut på å betale akademikere for ikke å skrive artikler. Noen får tid til å tenke mer. En slik nyordning kan få en gunstig effekt både på akademisk forfatterskap og den akademiske interessen for å lese det som skrives. Den som skriver mer enn én bok eller tre artikler pr. år får redusert lønn. Fakultetet starter subsidiering av "tenkekurs" for ansatte - i kombinasjon med "lesekurs" - til erstatning for dagens støtte til "skrivetrening" for studenter. Overskuddslageret av akkumulerte forskningsrapporter for hvilke holdbarhetsdatoen snart utløper, kan selges til kunstig lav pris til u-landene, slik den årvise rutinen er med EUs smørberg, mm. Det er liten fare for at undersøkelser som viser at Oslo-borgere prefererer sitte- fremfor ståplass på bussen, eller undersøkelser som viser at velgere som sympatiserer med Arbeiderpartiet oftere stemmer Arbeiderpartiet enn velgere som tør innrømme at de ikke sympatiserer med Arbeiderpartiet, eller undersøkelser fra forskningsprogrammet for reiselivsnæringen som viser at folk ønsker mer sol enn regn i ferien, skal undergrave den lokale forskningsproduksjonen i u-landene. Muligens er det av større interesse for Norge å bli medlem av CRAP enn CAP. Det synes å gå flere samfunnsforskere på hver bonde her nord i Europa.

Forøvrig var dette ikke et innlegg i den norske EU-debatten. Formodentlig kan EØS-avtalen, som har tilfredstillende støtte i Stortinget, åpne for tilslutning til CRAP.

Sampolicissimus

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr: Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Fax: 55 58 94 25
Instituttstyrer:
Prof. Stein Kuhnle
Kontaktpersoner:
Ragnhild Stolt-Nielsen
Terese Zeil

4/97

Nye bøker

Jo Inge Bekkevold og Torstein Hjellum (red.)

Den kinesiske utfordringen

(TANO Aschehoug, Oslo, 1997, 276 s.)

Deng Xiapings død og overtakelsen av Hongkong gjør 1997 til et merkeår for Kina. Denne boka beskriver de viktigste endringene i Kina under dengismen. Tittelen *Den kinesiske utfordringen* indikerer at Kinas økende innflytelse i verdenspolitikken innebærer en utfordring til vårt tilvante verdensbilde basert på forestillingen om at verden dreier rundt den vestlige akse; videre at den økonomiske veksten de siste tjue årene har skapt store spenninger i det kinesiske samfunnet og utfordrer stabiliteten i landet. Endelig er Kinas økende innflytelse en utfordring for vår manglende innsikt og kunnskap om kinesisk politikk, filosofi og kultur.

Den kinesiske utfordringen er en artikkelsamling med bidrag fra 16 av de fremste Kina-forskerne i Norge. Boka er delt inn i fire: utenrikspolitikk, politikk og samfunn, kultur og ideologi samt Hongkong. Den er relevant for forretningsfolk, offentlig ansatte, journalister, studenter og andre som er interessert i utviklingen i dagens Kina.

Førsteamanuensis Torstein Hjellum ved Institutt for sammenliknende politikk har redigert boken (sammen med Jo Inge Bekkevold) og skrevet om 'Det dengistiske regimets legitimitet'. En annen bidragsyter fra instituttet er professor Stein Kuhnle som har et bidrag som er kalt 'Fra Konfusius via Bismarck til Beveridge? Kinesisk velferdspolitik og støpeskjeen'.

Dzemat Sokolovic Nacija protiv Naroda

(Nation vs. People)

(på bosnisk, Sypress Forlag, Oslo, 1997, 221 s.)

Motivet til forskningen omkring temaet nasjon og folk og etniske grupper for tre år siden var den sosiale og politiske uvissheten som Europamøtte etter 'kommunismens' forfall. Situasjonen minnet nesten om den som var etter fascismens sammenbrudd. I begge tilfeller forventet en den endelige slutten

på totalitarisme.

Istedet for en ønsket demokratiseringsprosess, basert på respekten for menneskerettigheter og det sivile samfunn, og istedet for økonomisk velferd som kommer av et 'fritt' marked, opplever denne delen av Europa nå nasjonalisme og folkets kamp for overlevelse. Det har åpnet for et fundamentalt (både teoretisk og praktisk) politisk spørsmål som nå også gjelder den vestlige delen av kontinentet: Kan en ta det for gitt at demokrati og markedsøkonomi er immun mot den totalitære utviklingen?

Demokrati er ikke bare 'a set of procedures'. Uten mennesker som er beredt og utdannet til å ta myndighetsposisjoner, kan demokrati komme til å utvikles i en helt motsatt retning. Dette har virkelig skjedd, særlig i de øst-euro-

peiske, fleretniske stater, men det kan, under visse omstendigheter skje i de eksisterende vest-europeiske stater, og også i de supranasjonale politiske arrangementer som er under utvikling. Det ser også ut til at *laissez faire* økonomi, uten medfølgende moralske verdier, og også en velferdsstat for å beskytte samfunnet og disse verdier, kan komme til økonomisk kollaps. Fra dette brede utgangspunktet, som er behandlet i bokens første del, konsentreres boken seg om forholdet mellom etnisk gruppe og nasjonalisme-fenomenet. Forfatteren anser at etnisk gruppe og nasjon er vesensforskjellige sosiale grupperinger. I tillegg til språk, historie, territorium, etc., som alle er faktorer som kan karakterisere en etnisk gruppe, påstår han at et ytterligere definierende og fastsettende kriterium av en etnisk gruppe er medlemmenes vilje til å tilhøre den. På den annen side er en nasjons medlemmer stimulert, mobilisert, manipulert og formet til å tilhøre nasjonen. Kapital i dens liberale form, stat i form av demokrati, og endelig, kultur i dens opplysningsnivå, er de mest egnede mediene til å skape en nasjon.

Forfatteren hevder at selv basert på nøytrale forutsetninger kan nasjon bli den nye stengselen mot et åpent samfunn. Det som begynner som en stimulerende og manipulerende kjærlighet henimot den egne nasjonen kan slutte med et inntrengende hat mot de andre, men også, i de mest ekstreme tilfeller, mot ens egne som ikke er gode nok. Spørsmålet er: Har det noe med politiske arrangement å gjøre at forutsetningene for utviklingen mot et åpent samfunn mangler?

Dzemat Sokolovic' engasjement ved Institutt for sammenliknende politikk er forlenget til 1. juni 1998.

Tor Skålnes

Jeg er nettopp begynt i ny stilling som førsteamanuensis her ved instituttet, med utviklingsstudier som spesialområde. Tidligere har jeg vært tilknyttet sampol i bistilling, og har hatt en del veiledning av hovedfagsstudenter og stipendiater, samt avholdt ett kurs i året om utviklingens politiske økonomi. Jeg ser frem til å fortsette dette arbeidet i full stilling, for det er moro og interessant. Jeg må innrømme at jeg faktisk liker undervisning og veiledning. Jeg regner med å få forsket litt også. Ellers har jeg funnet meg vel til rette allerede, blant en svært hyggelig stab.

I 1987 tok jeg sammenliknende politikk hovedfag på en studie av politiske institusjoner og etnisk konflikt i Zambia, Senegal og Ghana. Før det tok jeg ved siden av sampol, fagene historie og sosialantropologi. I 1993 fikk jeg doktorgrad fra UCLA. Jeg skrev en avhandling om økonomisk reformpolitikk i Zimbabwe. Jeg hadde forskningsopphold ved et institutt i Harare hvor man av prinsipp ikke likte hvite. Jeg minnet en av dem om den hvite eieren og eneherskeren på farmen i Zambia hvor han vokste opp, fikk jeg høre.

Jeg vågde meg på en tese om at strukturtilpasningsprogrammet som ble iverksatt i 1990, ble drevet frem av de lokale næringsinteressene (de hvite). Ikke alle likte den teorien. Og bra var det. For det er slikt som skaffer en et lite navn i akademiske sirkler. Macmillan-forlaget publiserte boken i 1995. Siden den gang har jeg prøvd å skrive bok om Sør-Afrika, demokratisering og økonomisk reform. Dette har jeg gjort med vekslende hell. Men jeg gir meg ikke, og boken, den kommer. Mer om det ved en annen anledning - om et par år.

I mange år jobbet jeg på Chr. Michelsens Institutt. Først var det menneskerettigheter jeg drev med; Bernt Hagtvet var sjef. Det var en spennende tid, Bernt laget ståheie hvor vi kom. Vi skrev årbøker om menneskerettighetene i Norges hovedsamarbeidsland for u-hjelpen i en tid hvor u-hjelpsbyråkratene, enkelte ambassadører og en god del påstått intellektuelle fremdeles mente at man kritiserer da ikke de fattige landene. Det ville jo være å gi ammunisjon til FrPs grovkanon, lød omkvedet. Nei, den slags holdt man kjefte om. Vi var imidlertid unge spirrevipper som endelig fikk anledning til å være litt i opposisjon (bare det ikke

The Politics of the New Europe

Stein Kuhnle har skrevet kapitlet om "Reshaping the Welfare State" til boken *The Politics of the New Europe: Atlantic to Urals* (Longman: London/New York, 1997) som nettopp er utgitt. Bokens hovedforfattere er Ian Bugde og Kenneth Newton (University of Essex), og øvrige bidragsytere er R. D. McKinley, Emil Kirchner, Derek Urwin, Klaus Armingeon, Ferdinand Müller-Rommel, Michael Waller, Matthew Shugart, Michael

ble så farlig at vi ikke fikk mer penger fra UD). Vi følte at vi utkjempet en drabelig og rettferdig kamp for Sannheten, mot Makten. Statssekretæren i UD, Høyres Thorbjørn Frøysnes, rykket til og med ut i Aftenposten i 1985, og anklaget oss for å blande oss opp i norsk utenrikspolitikk. Han hadde rett i det. Vi syntes ikke det var så galt. Vi sto derfor på vårt. Thorbjørn fikk litt kjefte av sine egne. De ville ikke bli oppfattet som motstandere av menneskerettigheter og det trykte ord. En stund etter forsvant Frøysnes ut av politikken. Om vi står overfor en kausal sammenheng, vites ei. Men det var i alle fall en slags korrelasjon. Og det var nok for oss samfunnsvitere. Det var en ærefull tid, som dere forstår.

Nå er utenrikspolitikken blitt så mye kjedeligere. Alle vet i dag at diktatorer er fæle. Den gang var det mange som ikke visste det. Det var artig å krangle med de folkene. Nå er de stort sett borte, og jeg savner dem.

Under arbeidet med hovedfagsoppgaven, kastet jeg forøvrig bort mye tid på å gruble over hvordan jeg skulle gripe an dette med menneskerettigheter. Vi hadde jo et Programme of Human Rights Studies som vi søkte finansiering for i inn- og utland, og fikk beskjed om at forskningen vår måtte anvende et spesifikt menneskerettslig perspektiv på politikk og utvikling. Med det for øye leste jeg politisk filosofi, juss og mye tungt stoff i sin alminnelighet. Jeg er ikke sikker på om jeg fant noen genuint ny analysemåte. Men jeg brukte i hvert fall mer tungvinte ord og vendinger. I stedet for «politisk deltakelse», for eksempel, skrev jeg «retten til politisk deltakelse». I stedet for «utvikling», skrev jeg «retten til utvikling».

Mine forskningsinteresser har ellers vært politisk økonomi, demokratisering og reformpolitikk. Jeg har det sørlige Afrika som empirisk nedslagsfelt, men har lest litt om andre deler av verden også. Jeg prøver rett som det er å forstå en del globale prosesser.

Nentwich, Hans Keman, Hans Dieter Klingemann, Bernhard Wessels og Peter Frank. Boken består av 18 kapitler plassert innen fem deler som omhandler: "The new European order", "Mediating internal conflicts", "Steering states", "Political economy", og "The future of the new Europe". Boken er skrevet av forfatterteamet i samarbeid med *European Consortium for Political Research*.

European Political Cultures

Stein Ugelvik Larsen og Ingrid Louise Ugelvik har bidratt med kapitlet om "Scandinavia" til boken *European Political Cultures: Conflict or Convergence?*, redigert av Roger Eatwell, og utgitt på Routledge, London, 1997. Øvrige områder av Europa som dekkes er Østerrike, Sveits, Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Irland, Italia, Polen, Portugal, Spania og Russland. Dessuten har redaktøren kapitler om "Europe of the 'nation-states'? Concepts and theories" og "Reflections on nationalism and the future of Europe". Utgangspunktet for boken er en engstelse for en bevegelse mot en stadig tettere union som ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til en voksende populistisk motstand mot "Europa". Øvrige bidragsytere er: Hans-Georg Betz, Antonio Costa Pinto, Nicolas Demertzis, Brian Girvin, Roger Griffin, James F. McMillan, Xosé M. Núñez, Martin Roessingh, Bogdan Szaikowski, Stephen White, Herman van der Wusten og Ekkart Zimmermann.

Electoral Effect of Party Leader Approval

I artikkelen "The Electoral Effect of Party Leader Approval in Norway" publisert i *Scandinavian Political Studies*, vol. 20, 1991, tar Tor Midtbø opp hvordan populariteten til politiske ledere påvirker oppslutningen om politiske partier. Selv om journalister alltid har vært opptatt av temaet, har betydningen av lederskapseffekter vært ignorert i tradisjonell valgforskning - noe som blant annet skyldes de enorme metodiske utfordringene vi står overfor. Slike lederskapseffekter vil nok imidlertid bli stadig viktigere i en tid der gamle skillelinjer svekkes og den flytende velgermassen blir større. Analysen tar for seg det norske stortingsvalget i 1993. Et av de mindre overraskende resultatene er at Gro Harlem Brundtland (i motsetning til situasjonen på begynnelsen av 1980-tallet) hadde en sterk

positiv effekt på oppslutningen til sitt parti. Lahnstein og (om enn i mindre grad ved akkurat dette valget) Hagen hadde også en positiv effekt. Kaci Kullman Five klarte ikke å trekke stemmer til Høyre (noe som kan være med på å forklare Høyres svake valgresultat). Odd Einar Dørum, stakkar, hadde en negativ effekt på oppslutningen til Venstre. I SV har lederskap tilsynelatende ingen effekt på stemmegivningen. Det er det ikke bare Solheim som har fått erfare. Selv om populariteten til Hanna Kvanmo i sin tid var imponerende, kunne ikke det samme sies om oppslutningen til SV.

UiB utvider i Litauen

Instituttet har i drøyt to år vært involvert i et samarbeidsprosjekt med Vytautas Magnus Universitet i Kaunas, Litauen. Prosjektet har i korthet gått ut på å gi undervisningsstøtte på det nyopprettede masterprogrammet i statsvitenskap. Undervisningen har vært gitt ved at ansatte ved ISP har reist til Litauen og gitt kurs i intensivformat, men det siste halve året har universitetslektor Per Øivind Landemoen vært i Kaunas og undervist på fast basis. Undervisningen har vært konsen-

trert om vitenskapsteori og metode, demokrati- og velferdsstatsteori. Denne høsten er imidlertid Sosiologisk Institutt kommet på banen for fullt. Anne Hus-hagen skal dette semesteret ha fast base i Kaunas og undervise på Department of Sociology og gi kurs på fast basis i Kaunas. Dermed er Universitetet i Bergen engasjert i undervisning på to institutter.

Begge lektorene skal gi kurs i vitenskapsteori og metode. I et land der samfunnsvitenskapen lå død i førtifem år er det viktig å ta utgangspunkt i det grunnleggende og elementære når vi skal hjelpe til med å bygge opp kompetansen. I tillegg til rene forelesningsrekker i klassisk vitenskapsteori og kvantitative og kvalitative metoder, skal det settes igang et prosjekt på universitetet. Etter modell av Studentundersøkelsen som ble gjort her ved UiB i 1994, skal studentene utføre en survey der de tar for seg forskjellige sosiale, kulturelle og politiske forhold i studentmassen. Prosjektet skal gå parallelt med undervisningen og studentene skal selv få ansvaret for å utforme spørreskjemaer, samle inn data, kode og analysere. På den måten får de praksis i å drive forskning og å bruke SPSS.

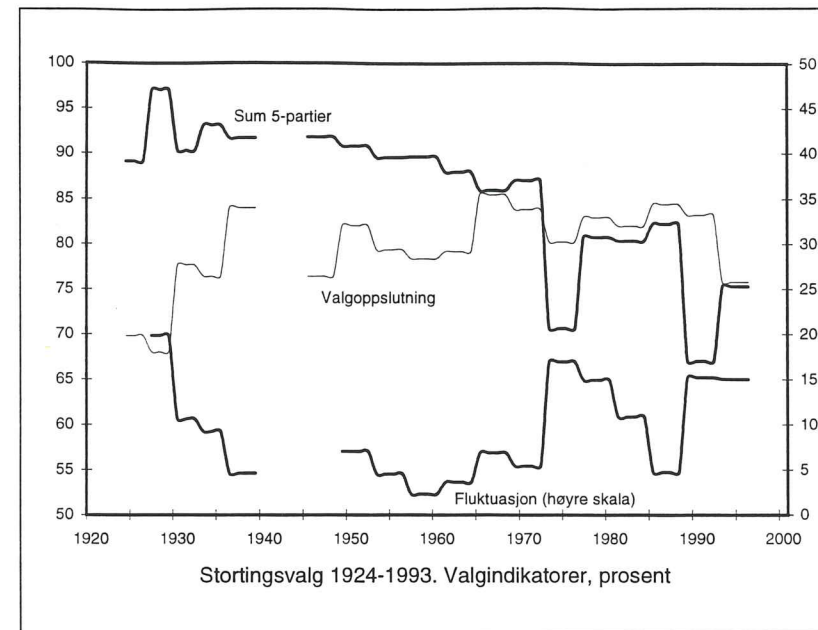
Målet med prosjektet er å gjøre universitetet selvforsynt med lærekrefter. Hvor mange år det kan komme til å ta avhenger av VMU's egne krefter og den økonomiske støtten prosjektet mottar fra Øst-Europa-programmet.

Lyst til å jobbe med undervisning i Øst-Europa?

Etter Sovjetunionens fall åpnet det seg en helt ny verden for vestlige akademikere. Borgerkrig og store strukturelle endringer har skapt økonomiske problemer i mange av landene i den tidligere østblokken. Derfor er behovet for hjelp stor. En av organisasjonene som har påtatt seg et betydelig ansvar i gjenoppbyggingen av universitetene er George Soros' Open Society Foundation. Gjennom Civic Education Project (CEP) yter Open Society Foundation undervisningsstøtte til de fleste land i Øst-Europa og det tidligere Sovjetunionen. Det undervises i samfunnsfag, juss og økonomi. Filosofien som ligger til grunn for prosjektet, er at veien til et stabilt demokrati går igjennom et styrket sivil samfunn. Lektorene som jobber for organisasjonen mottar lokal lønn, men får dekket husleie og reiseutgifter. I tillegg får de et stipend på fem tusen dollar.

CEP rekrutterer fra hele verden, men til så langt har den skandinaviske representasjonen vært liten. Derfor ønsker CEP å rekruttere norske akademikere som kunne tenke seg å jobbe et år i et annet land. Dersom du er interessert, kan du ta kontakt med CEP: **Civic Education Project, Nador u. 9, H-1051 Budapest, Ungarn**
Telefon: + 361 327 3219
E-mail: info@cep.yale.edu / cep@osi.hu
Hjemmeside: http://www.cep.yale.edu

Viktigere enn noen gang...

I kampen om å mobilisere velgere faller politikerne ofte for fristelsen til å utrope det kommende valget som 'et politisk veiskille' og 'viktigere enn noen gang tidligere'. Frammøte er et mål på hvor viktig velgerne oppfatter valget for å være. Ser en på frammøte i stortingsvalgene siden 1924, peker valgene i 1936 og 1965 seg ut, med et frammøte på hhv. 84 og 85%. Tar vi utgangspunkt i den samlede oppslutning for de fem partiene (kommunistene, sosialdemokratene, bondepartiet, liberale og konservative), hvis konfliktlinjer ligger til grunn for det nordiske fem partisystemet, fant de viktigste 'systemvalgene' sted i 1973 og 1989 da de fem partiene fikk en samlet oppslutning på hhv. 71% og 67%. Ser vi derimot på de aggregerte velgerfluktasjoner (dvs. samlet framgang for vinnende partier målt på høyre Y-akse), ser vi at de største etterkrigsendringene fant sted først i 1973 (17%) med en påfølgende nedgang i fluktasjonene og deretter i 1989 og 1993 (begge 15%).

Valgindikatorene er tegnet for hele den påfølgende valgperioden. Kurvene er avrundet. Tallgrunnlaget er hentet fra ulike politiske publikasjoner, men kan i siste instans hentes fra Statistisk Sentralbyrå eller NSD.

DATA aktuelt

I samarbeid med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste NSD vil SampolAktuelt i hvert nummer inneholde en spalte kalt DataAktuelt der vi i fellesskap formidler og kommenterer informasjon om aktuelle datasett og data. Spalten har informasjonsverdi for ulike grupper av lesere av SampolAktuelt, og skal dessuten tjene som inspirasjon for studenter i deres arbeid med semesteroppgaver, essays, og hovedfagsoppgaver. Kontaktperson ved NSD er Gry Henriksen, tlf. 55 21 31 05, fax: 55 96 06 80. E-mail: gry.henriksen@nsd.uib.no
Kontaktperson ved Institutt for sammenliknende politikk er førsteamanuensis Gunnar Grendstad, tlf: 55 58 94 86, FAX: 55 58 94 25. E-mail: gunnar.grendstad@isp.uib.no